

Кандыдаты ў дэпутаты Вярхоўных Соведаў СССР і БССР

РАСКАЗ ЕЎДАКІІ ІВАНАЎНЫ

Вялікі і радасны дні перажывае палеская вёска Магільня, адна назва якой напамінае аб змрочным раней жыцці сялян і сялянцаў.

Куды, за каго ісці галасавань, — не ведала. Іду на дарозе, а за мной паліцыянт. Аднавіскоўцы глядзяць на нас і спачуваюць: паласала наша бабулька.

ЗА РОСКВІТ СОВЕЦКАГА МАСТАЦТВА

Сьвія, у радасны дзень выбараў у Вярхоўны Соведаў СССР і БССР, мімаволі мая мысль вараваецца да недалёкага і цяжкага мінулага.

актыўна ўдзельнічаць у будаўніцтве новага, выдатнага жыцця на вызваленай зямлі.

РОЎНАПРАЎЕ

Зусім нядаўна ў кругу рабочых Гродненскага паравознага дэпо 19-гадовая прыбралычыца Юзэфа Осіпаўна Валенцінай пацярпела сваёй загоннай марамі.

Назаўтра Юзэфа Осіпаўна стаяла ўжо ў касцюме качагара ля паравоза і прыведзіла яго ў парадкава. Закасаўшы рукавы, яна два дні ачышчала яго ад бруду і копалі.

Як на свята сабраўся Гардзеі

Прывітаньне пастуху тав. Шырэнгу — мандытату ў дэпутаты Вярхоўнага Соведа БССР

ПАЭТ-БАРАЦЬБІТ

Пакутуемы ў кішорах дражэжнага польскага армі, мы, паэты былой Заходняй Беларусі, малі не сядзець ў турмах, дзе былі тэрарызаваны дзеячы нашай шпікаліі.

ЗА СОВЕЦКУЮ ЎЛАДУ

Нядаўна я быў вылучан старшынёю Русіскага сельсаведа, Новамыскага раёна. Гэта велікі ўспэхаў для мяне.

БІАГРАФІЯ ВЫБАРШЧЫН

Мне 67 год. Я пражыў і бачыў да. Памятаю царскія парады. Прайшаў перанос панскі гнёт.

Нандыдаты ў дэпутаты Вярхоўных Соведаў СССР і БССР

Першы рад (зверху ўніз): ЯННА КУПАЛА, Б. Г. КАЗЛЮСКАЯ, І. М. САЛАВЕЙ, А. І. ФЕДАСЮК, А. О. АЎЛАСЕВІЧ, Т. Б. ВАГДАНСКАЯ, С. Н. ЮХІМУК, А. П. КУЗЬНЯКОў, А. М. ЮРКЕВІЧ, Е. Ф. МАКСІМІЎК, Другі рад (зверху ўніз): І. А. БАГДАНАЎ, І. І. ЖЫШКО, С. Л. ВАРШЧЭЎСКАЯ, В. М. НАЛАНЧУК, Ю. К. АПЯВАЛАЎ, В. С. ВОЛОС, І. В. ГЕРМАНОЎК, В. І. ГУТАЛЕВІЧ, В. І. МАРОЧ, Ю. С. ЮХНЕВІЧ.

АСЦВІТАЕ НОВАЕ ЖЫЦЦЁ, ПОЎНАЕ РАДАСЦІ І ШЧАСЦЯ

СТУДЭНТЫ

Многія маладыя сапоўніца гэтыя Маладошы ўзваліліся сюды асваіць ветрам. Ажыў зазорным смехам, іхныя песні кожны куюць. І быццам і не было тут кагорцінай гімназіі, рыхталіся купцоў, прылаччыкаў, ахараў багатыя фірмы.

Дзёныкі беларускіх вёсак, пераходзіць чыжы і сямі юнак і дзевачкі, рабочыя, салды і прапоўнай інтэлігенцыі з адной думкай, адным імкненнем жыцця.

Вяснянае, а захаваннем вывучаюць іныя родную беларускую мову і літаратуру, гісторыю СССР, Сталінскую Канстытуцыю, дзяткаматы.

Так, сапраўды проста і добра, — гэта Ольга Філіпавна Макута. — Але яе пажыва усім маладымі ажыццявіць мару!

Макута толькі 20 год. Яна змяшчае ў сабе ўсё, што трэба для маладой чалавечыні. 3 і сакавіка 40 г. яна — студэнтка Баранавіцкага педінстытута.

Яна 16 год. Дзяўчай працаваў ён даўжэй, і школа для яго была ўсім. 16 год таму казаві яму казалі: «Ся, настаўнік нам не патрэбны, разам працаваў Філіп Макута даўжэй, абраў парогі польскіх аўтарытэту. І ў гэты момант. Трэба быць, і ён, настаўнік, заўважвае сялянскіх дзяцей.

Працаваў мінутага года, калі Чырвоныя ваявалі Слоніч, стары настаўнік і ён, што ўсёны патрэбны настаўніцкім брава сумненне: ці возьмуць яго, а, янога 16 год назад адарвалі ад

МЫ ПАЗНАЛІ РАДАСЦЬ ПРАЦЫ

Сярод нас — людзі розных спецыяльнасцей, рознага ўзросту, рознага стажу. Мы добра знаёмы з канцугамі няволі: у некаторых яшчэ і нязмер захаваліся шрамкі — следы польскіх бізнуў.

Пройдзюць годзі. Шрамкі на цале знікнуць. Але ў сэрцы не пагадне знавісьць да парастаў — фабрыкантаў і паноў, да асаднікоў. Навізіць да лютых ворагаў перададзім нашым дзецям, нашым унукам. І гора будзе таму, хто паспрабуе зноў захаваць нас у кайданні няволі, адабраць у нас нашу радасць жыцця.

Мы, рабочыя і работніцы запалкавай фабрыкі, толькі ў устаўнаўленнем савецкай улады важкія свабодна, сталі звацца людзьмі. Мы добра ведаем пану панскіх законаў, якія давалі нам права работнаралжання, работ паміраць. Мы вітаем залаты сталінінскі закон, які даў нам работу, свабоду, шчасце, ахрыў дзверы школ, тэатраў, кіно, ваклікаў нас да жыцця.

З вольнікі слямі пачалі мы працаваць. Тыя-ж работніцы і работніцы на тых-жа

ЗА СВЕТЛУЮ ДОЛЮ

Сталі стары палішук, раскрывае вярбуную кашулю і падастаўляе грудзі пад гарачыя палішукі сонечных праменьняў. Сонца для яго — жадааны гасці. Але яго ад палішукі часта засланяюць густыя клубы сірых туманаў, якія зліваюць пад імхнёстымі балотамі. Халіны падзенуюку — нізкія, прыгніснутыя да зямлі, з вузенькімі закружальні ваянамі, праз якія амаль не праходзіць святло.

Вось чаму, як зачараваны, стаіць стары Нікітар і падастаўляе свае апаўшныя грудзі пад шапалункі праменьняў. Вобер узаахмашаў яго свую галаву.

Він пераступае з нагі на нагу, кілае выпішнай рыжай барадой, разведзенымі рукамі; спрана — балоты, нізкія жывы, мохам аброслыя, агарылі хваіні; зява — чорныя сямкі, дадэй-дэарвані, пал-зольгіты грукі.

— Адазіліца трэба. Смыны пажаніліся. Зьліццё кішкі, як у гаршку. Нявесткі не могуць палазіць паміж сабой. Ах сьваркі грывіць хата. За чупрынны сталі брацца сыны. Так немачыма. Трэба дзяліцца, — думав стары палішук і чухав пацяліну.

— Адуць пачаць мэрць, як перапроіць гэты шмур зямлі? Шкада на межы пшавыя зямля, і з сахой няздзе будзе павярнуцца.

Пяжка на сэрцы старога. Пяжка і цемна, як у той імтарым, адуць дано-сашна сумныя пералывы дудкі. Гэта грае настух Іван Нямецкі, такі-ж стары з узаахмачанымі валасамі палішук. Нішто так не ўмее іграць, як Іван Нямецкі. Снеў яго думкі глыбока пранікае ў сэрца, наывае лумі, шарыць да чагосьці лепшага, светлага.

Палішукіні Нікітар Іваніч да настуха, да дудка, да свайго равеніка. Не кажуць ні слова, сазіцца побач на купіне. Ён дастав кісет, круціць з самазай-ці папіросу, уздыхае:

— Не праў Іван, не трэба. І так сумна на сэрцы, плакаць хочацца.

— Плачаць не маюцца. У сьлёзах не выльеш тора, слязмі не крапощ ласкае сэрца.

— Як жыць, парай? Як вямлі пада-ліць паміж сьмямі?

— А ты настаўнік, вразумееш.

— Настух Івану шэста суроова, бут-таржак. Дудка ўсхлішвала, наывішала тун, заклікала.

Нікітар моўчкі сядзеў на купіне, пры-слухоўваўся да дудкі, паіраў у неба. Пе-рал ім прамаўляў, як чорныя хмары, п-ясныя думкі.

— Адуць пачаць мэрць, як перапро-іць, падазіліць паміж сьмямі зямлю?

Калі ападхменты агрөөмлі і ў зале гарадскога Пінскага тэатра стала ціха.

САМЫ РАДАСНЫ ДЗЕНЬ

Права на працу. Гэты выдатны пункт Сталінскай Канстытуцыі стаў рэальнай сапраўднасцю на вывадзенай зямлі Заходняй Беларусі. Яное шчасце жывастанца гэтым вылікім правам! Тысячы былых беспрацоўных толькі ў адным г. Гродна апырыліся заре работу. А яшчэ зусім на-даўна, да шрыху Чырвонай Арміі, горады былі поўны беспрацоўнікамі. Іны шукалі работы і не маглі яе знайсці.

І сам — інжынер-электрык. Дзесяці гады, як я, у збылой паштоўцы Польшчы не маглі прымяніць сваё ведаў і змож-насцей на вытворчасці, а былі вымушаны або зусім асваіцца без работы, або зай-мацца звыклімі работамі ў вельшчары і галіном. Сам я тэкама адуць жакі беспра-цоўна. Гродзенскае самаўпраўленне вярнула мне ў 1936 годзе в алектра-станцыі.

Яноа слоў, каб выказаць свае радас-ныя пачуці паўнапраўнага грамадзяніна вялікага СССР. Ніколі больш не вернуцца звычайна часы беспрацоўя і бяспраў-я. Савецкая ўлада вярнула мне адказны ўча-сак работы, назначыла галоўным інжы-нерам гродзенскай электрастанцыі. Вялі-

ВЯСНА ІДЗЕ...

таваць сваю сям'ю ад голаду. Ішчэ ле-тас глядзеў ён сумнінай вачыма на сваю вузкую палоску, параўноўваў яе з шыр-окім панамі полем. Не смее нават думаць, што ў наступную вясну яго будзе на-лежць не крывасмоку-памешчыку, а яму, і ён ступіць на яго не як парабак, а як гаспадар.

А так яго сталася. У верасні мінулага года ўзвыў над жывым чырвоным сьня-гі і паны парабакіся, як перауджаныя пашуці. Сяліне з Міру, Жухавіч, з вёскі Луці важкімі новым вольным жыццём. Аб-такім жыцці яны марылі ўвесь свой век, змагаўся за яго, прылавілі кроў.

Ішчэ ў 1919 годзе ў Луці прыхаў з Пятраграда стары работы Васіль Бучанкі. На Навагрудчыне тады была савецкая ўлада. Васіль Бучанкі разам са сваімі таварышамі Астапам Буціным, Давыдам Шпакам, Краніўнікім Якімам, Петру-сім і Нішкам сабраў сялян на сход. Го-роча і пераканаўча ён заклікаў іх арга-нізаваць у бліжэйшым Цэнтры сель-скагаспадарчую камуну. Сяліне згазіві-ліся. Амаль уся вёска ўступіла ў камуну. Назвалі яе іменем Леніна.

Быў люты, сталі суровыя маразы, але сяліне парашлі правесці зьманотраньні. Трэба было знайсці вольны прыгожы чыр-воны сьняг. У вёсцы ні ў каго не было вялікага кавалка чырвонай матэрыі. Та-ды на дапамогу прышла сялянка Соф'я Краніўніцкая. З куфра, у якім хавалася яе лепшыя ўбранне, яна дастала чырвоны абрус і пазарыла яго комунарам. Хлоп-цы прымацавалі да яго дрэўца, дзятчаты прышылі бахраму, вучні палісалі на ім: «Хай жыне Камуна ва ўсім свеце!» І гэ-тым сьлягам вышлі комунары на дэман-страцыю. Зьмыва завіруха, а яны ішлі калоннай на сукітах, верылі, што з гэта-

ВЯСНА ІДЗЕ...

га дня скончацца галеча і жабрацтва, і яны ажыцвяляць заможна і шчасліва.

Але не ажыцвяляць тады іх мара. Толькі сабраліся комунары кінуць першае зерне ў бяліну палоску вясню, як наля-жэці саранчою белапалыкі, адабраўі аб-жы-це, інвентар, копей, выгналі з майнтка, а Васіля Бучанкага закулі ў кайданні і алезалі ў турму.

Як заўбоні, расліваў у тую вясну салы, заліваўся ў неба жаўранкі, але не чула было зьвонкіх песень, не прасілі дзятчаты доўгата Ільну, бо з кужалю ў той год паны вілі вероўкі, каб вешаць людзей.

Цявэра і храбра трымаў сябе на доп-тах Васіль Бучанкі, і дэфоніўшчыні ні-чога не маглі ў яго выпытаць. Раз'юна-ны, яны парашлі растраляць яго. Цімаў вясновай ноччу вывелі Васіля з мястэчка Мір у лес і без усякага суда пакараў смерцю.

Так адмоўцілі паны сялінам за ко-муну. У мястэчку, дзе яна была, надоўга абсталываўся князь Мірскі.

Але комуна жыла ў сэрцах людзей. Ваявы сьляг яе з налісам «Хай жыць камуна ва ўсім свеце!» надзейна захо-ўвала Соф'я Краніўніцкая, і ні жандары, ні паліцьянты, колькі ні спыталі па-вёсцы, не маглі ашукваць яго.

Ішлі гоім, шарыя і аднастайныя. У карэце, загражанай шасперыком, канді-па гасінуў князь Мірскі, і ўсе паліныя былі знімаць пашкі і кланяцца яму і яго наліцям. Некалькі разоў у год у вёску наляталі жандары і хвалілі сялян, назы-ваючы іх бунтаўшчыкамі і большыкамі. У панскім лесе за збор хваросы збівалі сялян, а кадэйці цкавалі сабакамі, калі яны адважваліся паісьці ў ягаль або ў грыбы. Кожны год паны выдумалі новыя палаткі і штрафы, каб як можна

Я РАДІВ сонца зноў над шырокай беларускай раўнінай.

Далёка на небасхіле дымнее злучаць сьліна бору. Праз до-ле, пакрытае першымі плямамі бурай зямлі, уецца вузкая, уся ў калінах і вайнобах дарога. Хутка вясна. Сакавіцкае паветра становіцца лёгкім, празрыстым, з далёкага бору палягае вострым пахам сьмялі і хвой.

Вясня! Болыкі разоў яна прыходзіла, вясёлая беларуская вясна, на гэтыя палі і дупкі Колькі разоў праслі ў яе доўгата лёбу, буйнага жыта, важкага паліўнага ячменю. Вясковыя дзятчаты, сабраўшыся ўчэвары на ўзгорку, гукалі яе:

Ты прыйшлі, прыйшлі,
Вясня красная,
Ты прыйшлі, прыйшлі
Сонца яснае.

Зьвонкімі галасамі яны шталіся ў яе: Ой, вясня-красная,
Ды што-ж ты прыйшла?
І самі-ж адказвалі:
Прынясла вам, дзіцяны росы,
Зьліваўныя травы...
А другія жартаўліва гаваралі:
Дзевачкам па пветочку,
Маладзіцкам па сьпечку.
А старым па кібечку...

Шумная, вясёлая, ішла вясня гуджай павалкай, зазвоннай дзяючаю песняй, спевам жаўранка ў сьлібным сьнім небе. Але не ралаваліся ёй селані-варты. Рыкала галонная жыўла ў сталале, пуэта было ў сьпіры, не было чым зась-вань вясуюку, як шпур, палоску. Згробіў-шыся, ішоў ён да панскага азнама або да свайго-ж суседа-кулака і пазычаў на сяўбу ячменю, аўса, грэчкі. Улетку, у са-мую гарачую пару, яму прыходзілася кідаць сваю работу і ісьці адпрацоўваць пазычанае насенне на панскіх і кулач-скіх палях і дугах.

Такімі былі вёскы на Навагрудчыне, Піншчыне, па Беларусюм. Яшчэ летася селанія-бядняк ішоў у кабалу, каб выра-

ВЯСНА ІДЗЕ...

больш выкачаць в «усходніх прэсаў» баганіна.

Нішто не маглі зламць лужскіх сялян. Праз годзі пакут і няволі яны пранеслі мару аб новым шчаслівым жыцці. З пра-насна яны чакалі дня, калі зноў можна будзе высока ўзняць чырвоны сьняг і сва-бодна паісьці з ім насустрэч камуне.

Гэты дзень, нарэшце, настаў. Як толь-кі да Лук кілапава вестка, што да іх ідзе Чырвоная Армія, Соф'я Краніўніцкая дастала стары сцяг комуны, былыя кому-нары прымавалі да яго дрэўца і пай-шлі сустракаць сваіх вызваліцеляў.

Са сьлязімі на вачах абдымалі іны і па-лавалі родных братоў, частавалі іх хле-бам-салю, запрашалі да себе ў гасці. За-вешная сялянская мара атэісілілася. Пя-пер можна зацьніць шчасліва і свабодна без князёў Мірскіх і іх гайдукоў.

З чырвоным сьнягам, аблітым крывём Васіля Бучанкага, хадзілі сяліне галаса-ваць за кандыдатаў у дэпутаты Народно-га Сабрава, з гэтым сьлягам яны пойд-дуць выбіраць дэпутатаў у Вярхоўныя Саветы СССР і БССР.

Вашалі асьці год таму казав, у га-лоўную вясну 1919 года, жандары забілі арганізатара комуны, але ім не ўдалося знішчыць мару аб новым жыцці. У сака-віку гэтага года лужскія сяліне палалі ў Мірскай раённа-камуну заяву з просьбай арга-нізаваць у іх сельскагаспадарчую ар-пель, захаваўшы раёйнае імя — імя вялікага Леніна. Так ажыцвялялася даў-няя мара сялян.

Ік і вшаньш адзін год таму казав, ідзе шумная і гудкая вясня. Упершыню яна прыносіць сяліныне не роспач і гора, а радасць і шчасце: дружна грамадою выйдзе ён на шырокі вольныя тоні і засеі іх чыстым, адборным зернем.

Шумяць па калінах раўчакі, набу-хаюць рэкі і ручаўкі, крывчак, пера-літаюць з месца на месца, галкі, рабіць сьмалісты пах бора. — Ідзе вясня, пер-шая савецкая вясня.

Цім. ЗАРЭЧНЫ.

ВЯСНА ІДЗЕ...

М. Л. ЛЕВІН,
галоўны інжынер гродзенскай элек-трастанцыі.

А. БЯЛЕВІЧ,
Гор. Пінск, 23 сакавіка.

Кандыдаты ў дэпутаты Вярхоўнага Савета СССР і БССР

Першы рад (зверху ўліч): П. Е. СМАР-ТОВ, А. І. КУРПЕЎСКІ, С. І. КРАСНІК, Ф. П. МАРКА, В. І. ІВАНОВ, О. М. НЕ-ТОПЧ, І. К. ВЯРОЧЫК, Ф. А. ВЕРАШ-ПІН, В. В. КУКІЦ, В. В. МАЛАХОЎСКІ.

Другі рад (зверху ўліч): ЯКУБ КОЛА, Л. Ф. НАВАЛА, К. М. ГУСЕВ, Е. Л. РАБІЦО, В. І. ТРАФІМЧЫК, В. Ф. РУДКО, М. ЛА-РЫНОВІЧ, К. Е. ЛЕАНЕВІЧ, Ф. Ф. СТРУ-С. В. ПРАКАПОВІЧ.

